

PROTOKOL 3
O KOPNENOM TRANSPORTU

ČLAN 1. Cilj

Cilj ovog protokola je da promovira saradnju između strana u kopnenom transportu, a posebno u tranzitnom saobraćaju, te u tu svrhu osigura da se transport između i preko teritorija strana razvija na usklađen način kroz potpunu i međuzavisnu primjenu svih odredbi ovog protokola.

ČLAN 2. Oblast primjene

1. Saradnja će obuhvatiti kopneni transport, posebno drumski, željeznički i kombinirani, a uključivat će i odgovarajuću infrastrukturu.
2. U vezi s navedenim, oblast primjene ovog protokola obuhvatit će:
  - transportnu infrastrukturu na teritoriji jedne ili druge strane, u mjeri potrebnoj za postizanje cilja ovog protokola,
  - pristup tržištu, na osnovu reciprociteta, u oblasti drumskog transporta,
  - značajne pravne i upravne mjere podrške, uključujući ekonomske, poreske, socijalne i tehničke mjere,
  - saradnju u razvoju transportnog sistema koji ispunjava ekološke zahtjeve,
  - redovnu razmjenu informacija o razvoju transportnih politika strana, naročito u odnosu na transportnu infrastrukturu.

Član 3. Definicije

Za potrebe ovog protokola primjenjivat će se sljedeće definicije:

- (a) Tranzitni saobraćaj Zajednice: prijevoz robe koji obavlja prijevoznik s poslovnim nastanjivanjem u Zajednici u tranzitu preko teritorije Bosne i Hercegovine, na relaciji do ili od države članice Zajednice;
- (b) Bosanskohercegovački tranzitni saobraćaj: prijevoz robe koji obavlja prijevoznik s poslovnim nastanjivanjem u Bosni i Hercegovini u tranzitu iz Bosne i Hercegovine preko teritorije Zajednice i odredištem u trećoj zemlji, ili prijevoz robe iz treće zemlje kojoj je Bosna i Hercegovina odredište;
- (c) Kombinirani transport: transport robe pri kojem kamion, prikolica, poluprikolica, s vučnim vozilom ili bez njega, izmjenjivi transportni sud ili kontejner od 20 stopa (6,096 m) ili više, koristi put kao početnu ili završnu dionicu puta, a na ostalom dijelu koristi željeznicu ili unutrašnji riječni plovni put ili pomorski prijevoz, pri čemu je ta dionica duža od 100 km zračne linije i čini početnu ili krajnju dionicu puta;
  - između mjesta utovara robe i najbliže prikladne željezničke utovarne stanice kao početne dionice, te između najbliže prikladne željezničke istovarne stanice i mjesta istovara robe na završnoj dionici puta, ili;
  - unutar polumjera od najviše 150 km zračne linije od luke unutrašnje

plovidbe ili pomorske luke utovara ili istovara.

INFRASTRUKTURA

ČLAN 4. Opća odredba

Strane su saglasne da usvoje uzajamno usklađene mjere za razvoj infrastrukturne mreže multimodalnog transporta kao ključnog sredstva za rješavanje problema koji utiču na prijevoz tereta kroz Bosnu i Hercegovinu, posebno na panevropskom koridoru V i u vezi s unutrašnjim plovnim putem Sava s Koridorom VII, koji čini dio Osnovne regionalne transportne mreže definirane Memorandumom o razumijevanju iz člana 5.

ČLAN 5. Planiranje

Razvoj multimodalne regionalne transportne mreže na teritoriji Bosne i Hercegovine, koja zadovoljava potrebe Bosne i Hercegovine i regije Jugoistočne Evrope, uključujući glavne drumske i željezničke pravce, unutrašnje plovne puteve, riječne luke, luke, aerodrome i ostale relevantne vrste te mreže, od posebnog je interesa za Zajednicu i Bosnu i Hercegovinu. Ta mreža definirana je u Memorandumu o razumijevanju o razvoju Osnovne regionalne transportne mreže za Jugoistočnu Evropu, koji su potpisali ministri iz regije i Evropska komisija, u junu 2004. godine. Razvoj mreže i izbor prioriteta vrši Upravni odbor koji čine predstavnici svakog od potpisnika.

ČLAN 6. Finansijski aspekti

1. Zajednica može finansijski podržati, u skladu s članom 112. ovog sporazuma, potrebne radove na infrastrukturi iz člana 5. Ova finansijska podrška može se ostvariti u formi kredita Evropske investicijske banke i u bilo kojoj drugoj formi finansiranja koji može osigurati daljnja dodatna sredstva.
2. Kako bi se ubrzali radovi, Komisija će nastojati, što je više moguće, podsticati upotrebu dodatnih sredstava, kao što su ulaganja pojedinih država članica na bilateralnoj osnovi ili sredstava iz javnih ili privatnih fondova.

ŽELJEZNIČKI I KOMBINIRANI TRANSPORT

ČLAN 7. Opća odredba

Strane će usvojiti uzajamno usklađene mjere potrebne za razvoj i unapređenje željezničkog i kombiniranog transporta, kao načina osiguranja kojim će se u budućnosti obavljati najveći dio njihovog bilateralnog i tranzitnog transporta kroz Bosnu i Hercegovinu u ekološki prihvatljivijim uslovima.

ČLAN 8.

Posebni aspekti u vezi s infrastrukturom

Kao dio procesa modernizacije željeznica Bosne i Hercegovine preduzet će se potrebni koraci za prilagođavanje sistema za kombinirani transport, posebno u odnosu na razvoj ili gradnju terminala, tovarnih profila u tunelima i kapaciteta, što zahtijeva značajna ulaganja.

ČLAN 9.

Mjere podrške

Strane će preduzeti sve korake potrebne za podsticanje razvoja kombiniranog transporta.

Svrha primjene takvih mjera bit će da se:

- podstiču korisnik i pošiljalac na korištenje kombiniranog transporta,
- učini kombinirani transport konkurentnim drumskom transportu, posebno uz finansijsku pomoć Zajednice ili Bosne i Hercegovine u kontekstu njihovih zakonodavstava,
- podstiče upotreba kombiniranog transporta na dugim relacijama, te posebno da se promovira upotreba izmjenjivih transportnih sudova, kontejnera i transporta bez pratnje općenito,
- poboljša brzina i pouzdanost kombiniranog transporta, te posebno:
  - poveća učestalost konvoja prema potrebama pošiljaoca i korisnika,
  - smanji vrijeme čekanja na terminalima i poveća njihova efikasnost,
  - uklone, na prikladan način, sve prepreke s prilaznih pravaca kako bi se poboljšao pristup kombiniranom transportu,
  - usklade, tamo gdje je to potrebno, težine, dimenzije i tehnička svojstva specijalizirane opreme, a posebno kako bi se osigurala potrebna kompatibilnost kolosijeka, te preduzmu koordinirane akcije kako bi se naručila i stavila u upotrebu oprema kakvu zahtijeva nivo saobraćaja,
  - i, općenito, preduzme bilo kakva druga odgovarajuća akcija.

ČLAN 10.

Uloga željeznica

U vezi s odnosnim ovlaštenjima država i željeznica strane će, u odnosu na prijevoz putnika i transport robe, preporučiti da njihove željeznice:

- uspostave saradnju, bilo bilateralnu, multilateralnu ili u okviru međunarodnih željezničkih organizacija, u svim oblastima, posebno u vezi s unapređenjem kvaliteta i sigurnosti usluga transporta,
- pokušaju zajednički uspostaviti sistem organiziranja željeznica kako bi se podstakli pošiljaoci da šalju svoje terete željeznicom a ne putevima, posebno kada se radi o transportu u tranzitu, i to na osnovu poštene

- konkurencije, ostavljajući pritom korisniku slobodu izbora, pripreme učešće Bosne i Hercegovine u primjeni i budućem razvijanju pravne tečevine (acquisa) Zajednice o razvoju željeznice.

DRUMSKI TRANSPORT

ČLAN 11.

Opće odredbe

1. U vezi sa zajedničkim pristupom transportnom tržištu, strane su saglasne da početno, i bez obzira na stav 2., održavaju režim koji proizlazi iz bilateralnih sporazuma ili drugih postojećih međunarodnih bilateralnih instrumenata, zaključenih između pojedinih država članica Zajednice i Bosne i Hercegovine, ili u slučajevima gdje nema takvih sporazuma ili instrumenata, režima koji proizlazi iz de facto stanja iz 1991. godine.

Međutim, do zaključivanja sporazuma između Zajednice i Bosne i Hercegovine o pristupu na tržište drumskog transporta u skladu s članom 12., te sporazuma o naknadama za korištenje puteva, koji je predviđen u članu 13. stav (2), Bosna i Hercegovina saradivat će s državama članicama Zajednice kako bi se ti bilateralni sporazumi izmijenili i dopunili u skladu s ovim protokolom.

2. Strane su saglasne da će, počevši od dana stupanja na snagu ovog sporazuma, dopustiti neograničen pristup kroz Bosnu i Hercegovinu tranzitnom saobraćaju Zajednice i neograničen pristup kroz Zajednicu tranzitnom saobraćaju Bosne i Hercegovine.

3. Ako se kao posljedica prava odobrenih stavom 2. tranzitni saobraćaj prijevoznika iz Zajednice toliko poveća da izazove ili da prijete izazivanjem ozbiljne štete drumskoj infrastrukturi i/ili protoku saobraćaja na pravcima iz člana 5. i ako se pod istim uslovima pojave takvi problemi na teritoriji Zajednice blizu granica Bosne i Hercegovine, to će se pitanje podnijeti Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje, u skladu s članom 117. Sporazuma. Strane mogu predložiti izuzetne privremene, nediskriminacijske mjere, koje su neophodne za ograničavanje ili ublažavanje tih šteta.

4. Ako Zajednica usvoji pravila za smanjenje zagađenja prouzrokovanog teškim teretnim vozilima, koja su registrirana u Evropskoj uniji, i za unapređenje sigurnosti saobraćaja, sličan režim primjenjivat će se i na teška teretna vozila koja su registrirana u Bosni i Hercegovini, koja žele saobraćati teritorijom Zajednice. O potrebnim načinima odlučit će Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje.

5. Strane će se suzdržati od bilo kakvih jednostranih akcija koje mogu dovesti do diskriminacije između prijevoznika ili vozila iz Zajednice i prijevoznika ili vozila iz Bosne i Hercegovine. Svaka strana preduzet će sve potrebne korake radi olakšavanja drumskog transporta za ili kroz teritoriju druge strane.

ČLAN 12.

Pristup tržištu

Strane će, svaka u skladu sa svojim internim pravilima, a smatrajući to pitanje prioritetom, zajednički raditi na traženju:

- aktivnosti koje će pogodovati razvoju transportnog sistema koji odgovara potrebama strana i koji je u skladu s dovršenjem uspostavljanja unutrašnjeg tržišta Zajednice i provođenjem zajedničke transportne politike s jedne strane, te s ekonomskom i transportnom politikom Bosne i Hercegovine s druge strane.
- konačnog sistema za reguliranje budućeg pristupa tržištu drumskog transporta između strana na bazi reciprociteta.

ČLAN 13.

Naknade za korištenje puteva, putarine i druge naknade

1. Strane prihvaćaju da naknade za korištenje puteva za motorna vozila, putarine i druge naknade, na bilo kojoj strani, moraju biti nediskriminirajuće.

2. Strane će, što je prije moguće, pristupiti pregovorima radi postizanja sporazuma o naknadama za korištenje puteva na osnovu pravila koja je Zajednica usvojila o tom pitanju. Svrha tog sporazuma posebno će biti osiguranje slobodnog protoka prekograničnog saobraćaja, postepeno uklanjanje razlika između sistema naknada za korištenje puteva koje strane primjenjuju, kao i otklanjanje narušavanja konkurencije koja može nastati kao posljedica tih razlika.

3. Dok se ne završe pregovori iz stava 2., strane će ukinuti diskriminaciju između prijevoznika Zajednice ili Bosne i Hercegovine pri ubiranju poreza i taksi na saobraćanje i/ili posjedovanje teških teretnih vozila te pri oporezivanju i ubiranju naknada za transportne operacije na teritoriji strana. Bosna i Hercegovina obavezuje se da obavijesti Evropsku komisiju, ako to bude zatraženo, o iznosima poreza, putarina i naknada koje primjenjuje te o metodi za njihovo izračunavanje.

4. Do zaključivanja sporazuma iz stava 2. i člana 12. svaka promjena koja je predložena nakon stupanja na snagu ovog sporazuma u vezi s fiskalnim naknadama, putarinama ili drugim naknadama, uključujući i sisteme za njihovo prikupljanje, koja bi mogla biti primijenjena na saobraćaj Zajednice u tranzitu preko Bosne i Hercegovine, bit će predmet postupka prethodnih konsultacija.

ČLAN 14.

Mase i dimenzije

1. Bosna i Hercegovina prihvaća da motorna vozila koja zadovoljavaju standarde Zajednice o masama i dimenzijama mogu saobraćati slobodno i bez ograničenja u tom pogledu na pravcima iz člana 5. Tokom šest mjeseci nakon što ovaj sporazum stupi na snagu, motorna vozila koja ne zadovoljavaju postojeće standarde Bosne i Hercegovine mogu podlijetati posebnoj nediskriminirajućoj naknadi koja će biti iskazana kao šteta nastala zbog prekomjernog osovinskog opterećenja.

2. Bosna i Hercegovina će do kraja pete godine od stupanja na snagu ovog sporazuma nastojati uskladiti svoje postojeće propise i norme za izgradnju puteva sa zakonodavstvom koje je na snazi u Zajednici, te će uložiti značajne napore radi poboljšanja postojećih pravaca iz člana 5. u skladu s tim novim pravilima i normama, i to u predloženom vremenskom okviru te u skladu sa svojim finansijskim mogućnostima.

ČLAN 15. Okoliš

1. Da bi se zaštitio okoliš, strane će uložiti napore za uvođenje standarda za ispuštanje plinova i štetnih čestica, te za nivo buke za teška teretna vozila, što će osigurati visok nivo zaštite.

2. Radi pružanja jasnih informacija industriji i podrške koordiniranog istraživanja, programiranja i proizvodnje, u toj oblasti izbjegavat će se posebni nacionalni standardi.

Vozila koja zadovoljavaju standarde koji su utvrđeni postojećim međunarodnim sporazumima i koji se također odnose na zaštitu okoliša mogu saobraćati bez daljnjih ograničenja na teritorijama strana.

3. Strane će, radi uvođenja novih standarda, saradivati u ostvarivanju pomenutih ciljeva.

ČLAN 16. Socijalni aspekti

1. Bosna i Hercegovina uskladit će svoje zakonodavstvo o obuci osoblja drumskih prijevoznika tereta, naročito u odnosu na prijevoz opasnih materija, sa standardima Zajednice.

2. Bosna i Hercegovina, kao ugovorna strana Evropskog sporazuma o radu posada vozila u međunarodnom drumskom prijevozu (ERTA), i Zajednica usklađivat će u najvećoj mogućoj mjeri svoje politike u vezi s vremenom vožnje, pauzama i vremenom odmora za vozače i posadu, a s obzirom na budući razvoj socijalnog zakonodavstva u ovoj oblasti.

3. Strane će saradivati u primjeni i provođenju socijalnog zakonodavstva u oblasti drumskog transporta.

4. Strane će osigurati usklađenost svojih zakona o pristupu profesiji drumskog prijevoznog operatera radi uzajamnog priznavanja.

ČLAN 17. Odredbe o saobraćaju

1. Strane će ujediniti svoje iskustvo te uložiti napore u usklađivanju svojih zakonodavstava radi poboljšanja protoka saobraćaja tokom perioda vršnih opterećenja (vikend, državni praznici, turistička sezona).

2. Strane će, općenito, podsticati uvođenje, razvoj i koordinaciju informativnog sistema o drumskom saobraćaju.
3. One će nastojati uskladiti svoja zakonodavstva o prijevozu kvarljive robe, živih životinja i opasnih materija.
4. Strane će također nastojati uskladiti tehničku pomoć koja će se pružati vozačima, pružanje osnovnih informacija o saobraćaju i drugim pitanjima značajnim za turiste, te hitne službe, uključujući i hitnu pomoć.

ČLAN 18.

Sigurnost drumskog saobraćaja

1. Bosna i Hercegovina uskladit će svoje zakonodavstvo u oblasti sigurnosti saobraćaja na putevima, naročito u pogledu prijevoza opasnih materija, s propisima Zajednice do kraja treće godine od stupanja na snagu ovog sporazuma.
2. Bosna i Hercegovina, kao ugovorna strana Evropskog sporazuma koji se tiče Međunarodnog drumskog prijevoza opasnih materija (ADR), i Zajednica koordinirat će, u najvećoj mogućoj mjeri, svoje politike koje se tiču prijevoza opasnih materija.
3. Strane će saradivati u pogledu primjene i provođenja zakonodavstva o sigurnosti saobraćaja na putevima, posebno u vezi s vozačkim dozvolama i mjerama za smanjenje saobraćajnih nesreća na putevima.

POJEDNOSTAVLJIVANJE FORMALNOSTI

ČLAN 19.

Pojednostavljivanje formalnosti

1. Strane su saglasne da pojednostave protok dobara željeznicom i drumom, bilateralno ili u tranzitu.
2. Strane su saglasne da započnu pregovore radi zaključivanja sporazuma o pojednostavljivanju kontrola i formalnosti u transportu robe.
3. Strane su saglasne da će, u mjeri u kojoj je to potrebno, preduzimati zajedničke aktivnosti i podsticati usvajanje daljnjih mjera pojednostavljivanja.

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLAN 20.

Proširenje oblasti primjene

Ako jedna od strana na osnovu iskustava u primjeni ovog protokola zaključi da su druge mjere, koje nisu obuhvaćene ovim protokolom, značajne za koordiniranu evropsku

transportnu politiku, a posebno mogu pomoći u rješavanju problema tranzitnog saobraćaja, ona će, s tim u vezi, podnositi svoje prijedloge drugoj strani.

ČLAN 21. Provođenje

1. Saradnja između strana odvijat će se u okviru posebnog pododbora, koji će biti osnovan u skladu s članom 119. ovog sporazuma.
2. Taj pododbor posebno će:
  - (a) izrađivati planove za saradnju u oblasti željezničkog i kombiniranog transporta, istraživanja transporta i zaštite okoliša;
  - (b) analizirati primjenu odredbi iz ovog protokola i predlagati Odboru za stabilizaciju i pridruživanje prikladna rješenja za sve probleme koji se mogu pojaviti;
  - (c) dvije godine od stupanja na snagu ovog sporazuma procijeniti stanje u vezi s poboljšanjem infrastrukture i implikacijama slobodnog tranzita;
  - (d) koordinirati nadgledanje, predviđanja i druge statističke poslove u vezi s međunarodnim transportom, a posebno tranzitnim saobraćajem.

ZAJEDNIČKA IZJAVA

1. Zajednica i Bosna i Hercegovina uzimaju na znanje da su nivoi izduvnih plinova i buke koji su trenutno prihvaćeni u Zajednici za potrebe odobravanja tipa teških teretnih vozila od 9. 11. 2006¹. godine sljedeći²:

Granične vrijednosti mjerene Evropskim testom za vozila u mirovanju (ESC) i testom Evropskih kriterija opterećenja (ELR):

		Masa ugljen-monoksida	Masa ugljikovodika	Masa azotnih oksida	Masa čestica	Dim
		(CO) g/kWh	(HC) g/kWh	(NOx) g/kWh	(PT) g/kWh	m ⁻¹
Red B1	Euro IV	1.5	0.46	3.5	0.02	0.5

Granične vrijednosti mjerene Evropskim testom za vozila u kretanju (ETC):

		Masa ugljen-monoksida	Masa nemetanskih ugljikovodika	Masa metana	Masa azotnih oksida	Masa čestica
		(CO) g/kWh	(NMHC) g/kWh	(CH ₄) (b) g/kWh	(NOx) g/kWh	(PT) (c) g/kWh
Red B1	Euro IV	4.0	0.55	1.1	3.5	0.3

(a) Za motore koji koriste isključivo prirodni plin.

(b) Ne primjenjuje se na motore koji koriste plin.

2. Zajednica i Bosna i Hercegovina nastojat će u budućnosti smanjiti emisije motornih vozila upotrebom posljednjih dostignuća u tehnologiji kontrole emisije vozila zajedno s poboljšanim kvalitetom pogonskog goriva.

¹ Direktiva 2005/55/EZ Evropskog Parlamenta i Vijeća od 28. rujna 2005. o usklađivanju zakona država članica u pogledu mjera koje trebaju biti poduzete protiv ispuštanja plinovitih zagađivača i onečišćujućih čestica iz motora sa samopaljenjem smjese uslijed sabijanja (dizel-motori) za pogon vozila, te protiv ispuštanja plinovitih zagađivača iz motora s pozitivnim paljenjem (benzin) za pogon vozila na prirodni plin ili ukapljeni naftni plin (Sl.gl. L, 275, 20.10.2005, str.1). Direktiva kako je zadnji put izmjenjena i dopunjena Direktivom Komisije 2006/51/EZ (Sl.gl. 152, 7.6.2006, str.11.)

² Ove granične vrijednosti ažurirat će se kako je predviđeno u relevantnim direktivama i u skladu s njihovim budućim revizijama.